
Günter Lange
PROMATRANJE VLASTITOG TIJELA
KAO PREDMET MEDITACIJE S DJECOM

1. UVODNE NAPOMENE

Poticaj i nadahnuće za sljedeći tekst našao sam u svojoj redovitoj nedjeljnoj praksi: misa „za sve“, no ipak među okupljenima je toliko puno djece, kojoj se povremeno pokušavam obratiti s posebnim riječima, i to na način da oni odrasli ne odu potpuno prazni.

Što se zahtijeva od propovjednika? Jasna ideja, malo mašte, spremnost na igru, trunak smjelosti i otvorenost prema svjetovnom i tjelesnom, no ipak suzdržanost od pobožnih klišeja („sklopljene ruke“). Što valja poticati kod djece? Ispravan odnos prema vlastitom tijelu, jačanje vlastitog identiteta, osjećaj za bogatstvo svakodnevnog iskustva, svijest o vrijednosti i značenju vidljivih znakova kako bi se ti isti transcendirali, odnosno, integrirali u vjerničku praksu. Valja poticati sposobnost izražavanja i usmjeravanja životne energije kod djeteta (poželjno u crkvenom prostoru), kako bi osjetili ambivalentnost znakova npr. kao što su ljudske ruke, te pažnja i odgovornost za drugoga. Moguće je zamisliti takvo razmišljanje, u kojem bi naša ljudska ruka mogla „igrati“ ulogu Božje ruke.

Rečenice koje se nalaze u zagradama odnose se na specifične situacije. No, utoliko što njihova slikovitost snažnije djeluje, to bi razumijevanje njihovog konteksta moglo biti teže.

2. PROPOVIJED

Želim zajedno s vama promatrati jednu sliku. Ona je svima vama sigurno živo prisutna. Ona pripada vama. Leži pred vama,

takoreći u vašem naručju. Riječ je štoviše o dvjema slikama. One nalikuju jako jedna drugoj a i vama samima. To su vaše ruke! Svoje ste ruke sigurno vidjeli puno puta. Naime vidimo ih puno češće nego vlastito lice. Ruke su gotovo jedini dio tijela koje čovjek može u miru promatrati bez da stoji pred ogledalom ili da se okreće oko vlastite osi.

Kad ste bili mala djeca i kad vaše ruke još nisu mogle držati nijednu igračku, onda ste najprije u čuđenju promatrali svoje ruke i igrali ste se vlastitim prstima. Vaše su ruke bile vaša prva igračka.

Čovjek ima dvije ruke. Ako one nedostaju, ili ako čovjek kojim nesretnim slučajem izgubi jednu od njih, onda dolazi do velikih problema. Čovjek jednostavno treba ruke. Ako čovjek izgubi ruke ili mu se one možda ukrute, onda on treba druge ljude, koji mu idu „na ruku“. Promotrimo najprije njihovu unutarnju stranu. Dlan je doista kao kakav ravni pladanj. Svatko od nas ima najmanje tri vidljive linije urezane u dlan a između njih mnoštvo manjih linija. Budući da je ruka vrlo pokretna, koža se smežura i to kod svakog čovjeka drugačije. (Ponekad vračare pokušavaju iz tih nabora iščitati i odgonetnuti čovjekovu budućnost – kao da bi to bile nekakve linije sudbine – ali budućnost leži skrivena u Božjoj ruci, a on ne dopušta nikomu da u nju zaviri.)

Svakako da se s čovjekova dlana da iščitati što taj dotični čovjek radi, odnosno, što je iza njega. Jesu li žuljevi na ruci zbog teškog manualnog rada, jesu li ožiljci kao posljedica kakve nesreće, je li tko osakaćen u ratu, je li nečija ruka hrapava i ispucala ili je glatka i meka, kruta zbog reume, odviknuta od rada i je li netko ima dovoljno vremena kako bi je njegovao. Nečije bi ruke mogle ispričati pravu priču...

Ako dobro pogledate, onda ćete vidjeti još istančanije linije koje nalikuju valovima, osobito na vrhovima prstiju. Te istančane linije izgledaju kod svakog čovjeka drugačije i kod svakog čovjeka ostaju nepromijenjene do kraja života. (Stoga provalnici rado nose rukavice! Ako policija na kvaki pronade otiske njihovih prstiju, onda to znači gotovo isto kao da su pronašli osobnu ispravu provalnika.) Na vrhovima prstiju imamo posebno razvijeno osjetilo opipa, stoga i jest tako bolno kada se porežemo po jagodici prsta. Isto tako kaže se da netko ima „istančani osjećaj“ kad pažljivo donosi odluku, što i kada nešto valja učiniti, odnosno, reći. Nemamo nokte samo da bismo s njima strugali, već prije svega za to da bi zaštitili najosjetljivije dijelove prstiju.

Svaki je od pet prstiju drugačiji i svaki od njih ima svoje ime, te su svi zajedno kao braća jedne te iste obitelji.

Okrenimo sada ruke. Vanjsku bismo površinu ruke mogli promatrati kao krajolik, kojeg čovjek gleda iz aviona. Kod sebe vidim plave rijeke, to su žile, vidim vrhove brda, fjordove između prstiju i široku uvalu s finom plažom između palca i kažiprsta. Ako pogledate ponekad vanjsku površinu ruke svog oca, vidjet ćete osim toga i pošumljene predjele tog krajolika.

Moja je ruka praktična i vrlo korisna. Koristim je kao mjernu jedinicu, pa kažem: „Objesi sliku za širinu ruke niže!“ Također je koristim i za označavanje vremena potrebnog da se nešto učini, pa kažem: „Učini to dok si udario dlanom od dlan!“, znači što je brže moguće. Nadalje prste koristim i kod zbrajanja – naravno potajno. Kako bi sa sigurnošću ustanovio koji mjeseci imaju 30 a koji 31 dan, ljudska je ruka čini se nezamjenjiva. Ruka je moj alat: moja lopata i moje grablje, moja četka za zube a u potrebi čak i moj češalj. Koristim je kao vrč ali i kao pomagalo u komunikaciji. Netko namješta prste kako bi kroz njih puhao, dok drugi zviždi uz pomoć prstiju. Ja ih koristim kako bih zimi ugrijao svoje uši i kao peraje za plivanje ljeti. Prstima mogu pucketati, tako da učitelj postane nervozan, mogu pisati, crtati i svirati. Ali sad bih radije prestao nabrajati. S prstima mogu raditi stotine stvari – igru sjene na zidu gotovo da sam i zaboravio – u rukama se krije očito neslućeno mnogo mogućnosti. Neke životinje imaju šape za udaranje, dok druge imaju pandže za držanje, odnosno, za šuljanje. Čovjekova ruka može također poslužiti za puno od navedenog, ona nije, kao što je to slučaj sa životinjskom pandžom, namijenjena za samo određene aktivnosti. Tako možemo već na čovjekovoj ruci prepoznati da on ima razum...

Međutim ono najljepše tek dolazi. Ruke mogu „govoriti“. One pokazuju što se u čovjeku događa, kako razmišlja i što želi. Ruku mogu skupiti u šaku i drugi će odmah primijetiti da sam ljut i da sam spreman za obranu. Ja kažem „ne“ uz pomoć ruke, udaram šakom o stol i pokazujem da sam bijesan. A onda opet širim ruke i s tim pokazujem da sam miroljubiv i gostoljubiv. A kada želim moliti ili prositi, onda ispružim svoje prazne ruke naprijed. S prstima ili čak s čitavom rukom mogu mamiti i prijetiti, zahtijevati od nekog da dođe bliže ili mahati onome koji odlazi. Plješćem rukama od radosti i oduševljenja, trljam ruke zbog zadovoljstva, puštam ruke da umorno padnu kad sam nemoćan i očajan. Držim ruku na ustima, ne samo dok zijevam, već i kao

znak čuđenja i zaprepaštenosti. Rukama hvatam, grabim, držim čvrsto: požudno, egoistično ili škrto. Saginjem se i iz kaveza vadih hrčka noseći ga nježno u svojim rukama. Držim ruku oko plamena svijeće i štitim ga da se ne ugasi od naleta vjetra. E, kad bih se tako pažljivo ophodio s bratom čovjekom koji treba moju pomoć! Onda bi to značilo da „držim svoju ruku nad njim!“ ili „da preuzimam njegov problem u svoje ruke!“ Budući da je čovjek i sam malen i potreban pomoći, on se dragovoljno predaje jačemu „u ruke“.

Puno toga ruka može „reći“, ali još uvijek nešto nedostaje, možda ono najvažnije: mogu ispružiti ruku nakon svađe i to znači mir. Općenito kad nekom pružim ruku, znači da mu vjerujem i da ga se ne bojim. Tko tako razmišlja, taj ne daje ruku nepromišljeno, već oprezno i srdačno, snažno i nježno, ovisno o tome, što i kako onom drugom više odgovara. Čovjek osjeća drugog i zna, u nj se može pouzdati i želi mu ostati vjeran. Stoga si ljudi i daju ruku kao znak da su jedan drugom oprostili.

Isus hoće da svatko od nas uvijek bude spreman drugomu oprostiti, pružiti ruku i sklopiti mir. Ukoliko nismo spremni dati jedni drugima ruku, ne možemo biti s Isusom. (Zato svatko od nas treba, prilikom pružanja znaka mira, pružiti svom susjedu s lijeve i desne strane ruku!) Slaveći euharistiju dižemo ruke, kao znak molitve. Svećenik polaže svetu hostiju na pliticu, što znači, da se Bog daje u naše ruke. Nezamislivo je da ljudi pred tim otajstvom uopće ne prežu, pred činjenicom da se Bog izručuje u naše ruke. Upravo ta ruka kojom mi mamimo i prijetimo, milujemo i tetošimo, grijemo i štitim, koja udara i razara, radi i igra, naša vlastita ruka drži Kruh, koji nam pokazuje i donosi Božju ljubav i blizinu. Kakvu li je čast samo dobila ta moja mala ruka!

(P. S. Naravno da se sve opisane geste moraju demonstrirati. Djeca ih mogu istovremeno i sama isprobavati.)

Snjemačkogpreveo: fraJoško Kodžoman